

چکیده:

به فلسفه و عرفان باستان حکمت خسروانی گفته می‌شود و اندیشمندان آن به فرزندان خسروانی مشهورند. آن‌ها حقایق را از راه کشف و شهود ادراک کرده و به زبان رمز و تمثیل بیان کرده‌اند. آگاهی این حکیمان با عنوان حکمت اشراق شناخته می‌شود. مهم‌ترین اصول حکمت خسروانی عبارت است از یگانگی خداوند، وحدت آفرینش، خردورزی، عدل و قوانین پیشرفت در هستی، پویایی، نوگرایی، کنش‌گری و بهره‌جویی از هستی و غیره. این تحقیق به روش توصیفی و تحلیلی انجام شده و مقصود از انجام آن بررسی بنیان‌های حکمت خسروانی در اشعار شاعران برجسته‌ی سبک خراسانی و عراقی بوده است. نتایج حاصل از پژوهش حاضر حاکی از آن است که اشعار شاعرانی مانند رودکی، فردوسی، ناصر خسرو و حافظ بیش از آثار شاعران دیگر سبک خراسانی، حاوی بنیان‌های حکمت خسروانی و مولفه‌های فلسفه و عرفان باستان است. از بین بنیان‌های حکمت خسروانی، یگانگی خداوند، پویایی انسان، خردورزی، عدل و پوچی ناپایدار بیش از موارد دیگر در آثار مورد بررسی تجلی یافته است. همچنین شاعران برجسته سبک خراسانی و عراقی برای بیان حکمت خسروانی بیشتر از زبان نظم و اصطلاحات ویژه‌ی اندیشه‌ی ایران باستان و عرفان اسلامی بهره گرفته‌اند.

واژگان کلیدی: حکمت خسروانی، شاعران برجسته، سبک خراسانی، سبک عراقی.